

V první polovině 90. let se italský politický systém ocitl v hluboké krizi. Akce „Čisté ruce“, rozpoutaná prokuraturou v Miláně na jaře 1992, postupně zachvátila celou zemi, špičky ekonomického a politického života byly vtaženy do soudních procesů kvůli obviněním z rozsáhlé korupce, jež byla desetiletí součástí samotného fungování země. Dosavadní politické strany, které byly po téměř padesát let alfou a omegou italského politického systému, ve svých dosavadních identitách ve volbách naprosto propadly a s nimi se skončila i První italská republika. Přestože akce Čisté ruce často bývá prezentována a interpretována jako proces očisty systému od neduhů partitokracie a zvláště politiků, v němž sehrála soudní moc roli zachránce země z pasti, do níž ji v poválečném období strany dostaly, jedná se o výklad povrchní a při komplexnějším pohledu, domnívám se, mylný. Konec První italské republiky byl vyústěním spolupůsobení řady faktorů historických, kulturních, institucionálních, politických, vnitřních i vnějších, byl průsečíkem překrytí problematičností italského systému, k čemuž samotná *tangentopolis*, jak bývá vlna skandálů rovněž nazývána, přispěla vlastním zásadním dílem. Velice specifický systém s mnoha anomáliemi, jímž První republika byla, byl založen na „nelegální legitimitě“ či „legitimní nelegálnosti“, nezákonné praktiky tedy byly obecně akceptované v rámci jakési „tiché dohody“ napříč společností. Počátkem devadesátých let však došlo k obratu, kdy byly připsány za vinu politickému systému, který byl jako celek kriminalizován a jeho představitelé podrobeni rituální degradaci, diskuse o vlastních hlubokých příčinách anomálií italského systému byla obejita moralizujícím zjednodušením; došlo k záměrné inverzi politického a nepolitického.

Ve své diplomové práci se chci zaměřit právě na tuto problematičnost konce První italské republiky, na její příčiny a analýzu. Nejprve se chci věnovat genezi vlastní akce Čisté ruce, bude se jednat o deskriptivní část práce, pro níž bude volen chronologický postup prezentace důležitých událostí *tangentopolis* a popis krize a konce politického systému První republiky. Následovat bude rozbor prvorepublikových specifíků a anomálií, ve kterých jsou nejen kořeny a příčiny podoby konce režimu, ale rovněž jsou dle mého názoru nezbytným klíčem k jeho pochopení. Teoretickým základem této části budou především dva klíčové koncepty popisující defektní fungování prvorepublikového systému, a to koncept „nedokonalého bipartitismu“ G. Galliho a „polarizovaného pluralismu“ G. Sartoriho. Jádrem práce pak bude analýza rozporuplnosti a problematičnosti samotné akce Čisté ruce a údajné italské tranzice. Záměrem práce tedy není věnovat pozornost historii První republiky, ani detailní popis

jejího politického systému. Stejně tak není záměrně mou ambicí hodnotit úspěšnost či neúspěšnost italského přechodu ani zabývat se Druhou republikou, a to především s ohledem na to, že při dodržení stanoveného rozsahu textu by nebylo možné dostatečně se věnovat mnou stanovenému záměru práce.

Vzhledem k tomu, že k tématu existuje v italské produkci již velké množství literatury, budu ve své práci čerpat právě ze sekundární literatury, analýz a studií zaměřených na různé aspekty *tangentopolis*, stejně jako z monografií a studií týkajících se První italské republiky.